

ro pro alio. Quidam vero attribunt has tres dotes tribus animæ virtutibus; *visionem* scilicet rationali; *delectationem* concupiscibili; *fructum* vero itascibili; in quantum talis fructio est per quamdam victoriam adeptæ. Sed hoc non proprie dicitur: quia itascibilis, & concupiscibilis non sunt in parte intellectiva, sed in parte sensitiva; de res autem animæ ponuntur in ipsa mente.

Ad primum ergo dicendum, quod memoria, & intelligentia non habent nisi unam operationem, vel quia ipsa intelligentia est operatio memoriæ, vel si intelligentia dicatur esse potentia quædam, memoria non exit in operationem nisi mediante intelligentia, quia memoriæ est noticiam tenere: unde etiam memoriæ, & intelligentiæ non responderet nisi unus habitus, scilicet noticiæ: & ideo utriusque responderet tantum una dos, scilicet visio.

Ad secundum dicendum, quod fructio respondet spei, in quantum includit comprehensionem; quæ spei succedet: quod enim speratur, nondum habetur: & ideo spes quodammodo affigitur propter distantiam amati: & propter hoc in patria non remanebit; sed succedet ei comprehensio.

Ad tertium dicendum, quod fructio, secundum quod comprehensionem includit, distinguitur à visione, & dilectione; alio tamen modo quam dilectio à visione. Dilectio enim, & visio diversos habitus nominant, quorum unus pertinet ad intellectum, alter vero ad affectum. Sed comprehensio, vel fructio secundum quod ponitur pro comprehensione, non importat alium habitum ab illis duobus; sed importat remotionem impedimentorum, ex quibus efficebatur ut non posset mens Deo presentialiter conjungi. Et hoc quidem fit per hoc quod ipse habitus gloriæ animam ab omni defectu liberat; sicut quod facit eam sufficientem ad cognoscendum sine phantasmatibus, & ad prædominandum corpori, & ad alta huiusmodi, per quæ excluduntur impedimenta, quibus fit ut nunc peregrinetur à Domino.

Ad quartum patet responsio ex dictis (in corp.)

Ad quintum dicendum, quod proprie dotes sunt immediata principia illius operationis, in qua perfecta beatitudo consistit, per quam anima Christo conjungitur. Illa autem quæ Anselmus enumerat, non sunt huiusmodi, sed sunt qualitercumque beatitudinem comitantia, vel consequentia, non solum in comparatione ad sponsum, ad quem sola sapientia inter enumerata ab eo pertinet, sed etiam in comparatione ad alios; vel pares, ad quos pertinet amicitia quantum ad unionem affectuum, & concordia quantum ad consen-

suum in agendis; vel inferiores; ad quos pertinet potestas, secundum quod à superioribus inferiora disponuntur; & honor secundum id quod ab inferioribus superioribus exhibetur; & etiam per comparationem ad seipsum, ad quod pertinet securitas quantum ad remotionem mali, & gaudium quantum ad adeptionem boni.

Ad sextum dicendum, quod laus, quæ ab Augustino ponitur tertium eorum quæ in patria erunt, non est dispositio ad beatitudinem, sed magis ad beatitudinem consequens: ex hoc enim ipso quod anima Deo conjungitur, in quo beatitudo consistit, sequitur quod in laudem prorumpat. Unde laus non habet rationem dotes.

Ad septimum dicendum, quod illa quinque supradicta, quæ enumerat Boetius, sunt quædam beatitudinis conditiones, non autem dispositiones ad beatitudinem, vel ad beatitudinis actum, eo quod beatitudo ratione suæ perfectionis sola, & singulariter habet per seipsam quicquid ab hominibus in diversis rebus quaeritur, ut patet per Philosophum in I. Ethic. (cap. vii. à med.) & in X. (cap. vii. & viii.) Et secundum hoc ostendit Boetius, illa quinque in vera beatitudine esse: quia hæc sunt quæ ab hominibus in felicitate temporalis quaeruntur; quæ vel pertinent ad immunitatem à malo, sicut est securitas; vel ad consecutionem boni convenientis, sicut iucunditas; vel perfecti, sicut sufficientia; vel ad manifestationem boni, sicut celebritas; in quantum bonum unius est in noticiam multorum, & reverentia, in quantum illius noticiæ, vel boni signum aliquid exhibetur: reverentia enim consistit in exhibitione honoris, qui est testimonium virtutis. Unde patet quod ista quinque non debent dici dotes, sed quædam beatitudinis conditiones.

QUÆSTIO XCVI.

De aureolis,

in tredecim articulis divisa.

Consequenter considerandum est de aureolis.

Circa quod quaeruntur tredecim. Primo, utrum aureola differat à præmio essentiali.

Secundo, utrum differat à fructu.

Tertio, utrum fructus soli virtuti contentiæ debeat.

Quarto, utrum convenienter assignentur tres fructus tribus partibus contentiæ.

Quinto, utrum virginibus debeat aureola.

Sexto, utrum debeat martyribus.

Septimo, utrum debeat doctoribus.

Octavo, utrum Christo debeat.

Nono, utrum Angelis.

Decimo, utrum corpori humano debeat.

Undecimo, utrum convenienter tres aureolæ assignentur.

Duodecimo, utrum aureola virginum sit potissima.

Decimotertio, utrum unus alio intentus eadem aureolam habeat.

ARTICULUS I. 410

Utrum aureola sit aliud à præmio essentiali, quod aurea dicitur.

S. Th. IV. dist. XLIX. quæst. v. art. 1.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod aureola non sit aliquod aliud præmium à præmio essentiali, quod aurea dicitur. Præmium enim essentialis est ipsa beatitudo. Sed beatitudo secundum Boetium (Lib. III. de consol. prosa 2. c. c. prima) est status omnium bonorum aggregatio perfectus. Ergo præmium essentialis includit omne bonum quod habetur in patria: & sic aureola includitur in aurea.

2. Præterea, *magis*, & *minus* non differant. Sed illi qui servant consilia, & præcepta, magis præmiantur quam illi qui servant præcepta tantum; nec in aliquo præmium eorum videtur differre, nisi quod unum est altero majus. Cum ergo aureola nominet præmium quod debetur operibus perfectionis, videtur quod aureola non dicatur aliquid distinctum ab aurea.

3. Præterea, Præmium respondet merito. Sed radix totius meriti est caritas. Cum ergo in patria non erit aliquid præmium ab aurea distinctum.

4. Præterea, Omnes homines beati assumuntur ad Angelorum ordines, ut dicit Gregorius (in hom. xxxiv. in Evang. parum ante med.) Sed in Angelis licet quædam data sint quibusdam excellenter, nihil tamen ibi possidetur singulariter: omnia enim in omnibus sunt non quidem equaliter, quia alii alii sublimius possident, quæ tamen omnes habent, ut etiam Gregorius dicit (ibid. à med.) Ergo in beatis non erit aliquid aliud præmium nisi omnium commune. Ergo aureola non est præmium distinctum ab aurea.

5. Præterea, Excellentiori merito excellentius præmium debetur. Si ergo aurea debetur operibus quæ sunt in præcepto, aureola vero his quæ sunt in consilio, aureola erit perfectior quam aurea; & ita non deberet diminutive

S. Th. Op. Tom. VI.

significari: & sic videtur, quod aureola non sit præmium distinctum ab aurea.

Sed contra. Exodi xxv. super illud, *Facies alteram coronam aureolam*, dicit Glossa (ord. Bed. Lib. I. de Tabernac. cap. vi. à med.) „Ad coronam hæc pertinet cantantibus, cum novum, quod virgines tantum coram, sponso cantant: “ex quo videtur quod aureola sit quædam corona non omnibus, sed quibusdam specialiter reddita. Aurea autem omnibus beatis redditur. Ergo aureola est aliud quam aurea.

Præterea, Pugne quam sequitur victoria, debetur corona: II. Timoth. II. 5. *Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit*. Ergo ubi est specialis ratio certaminis, ibi debet esse corona specialis. Sed in aliquibus operibus est specialis ratio certandi. Ergo præ aliis aliquam coronam habere debent: & hanc dicimus aureolam.

Præterea, Ecclesia militans descendit à triumphante, ut patet Apoc. xxii. 2. *Vidi civitatem sanctam* &c. Sed in Ecclesia militante specialia opera habentibus redduntur specialia præmia, sicut victoribus corona; currentibus brævium. Ergo similiter debet esse in Ecclesia triumphante.

Respondet dicendum, quod præmium essentialis hominis, quod est ejus beatitudo, consistit in perfecta conjunctione animæ ad Deum, in quantum eo perfecte fruatur ut visio, & amato perfecte. Hoc autem præmium metaphoricè *corona* dicitur, vel *aurea*: tum ex parte meriti, quod cum quadam pugna agitur: *militia* enim est *vita hominis super terram*: Job vii. 1. tum etiam ex parte præmii, per quod homo efficitur quodammodo Divinitatis particeps, & per consequens regie potestatis: Apoc. v. 10. *Fecisti nos Deus nostro regnum* &c. Corona autem est proprium signum regie potestatis: & eadem ratione præmium accidentale, quod essentiali additur, coronæ rationem habet. Significat etiam corona perfectionem quamdam, ratione figuræ circularis; ut ex hoc etiam perfectioni competat beatorum. Sed quia nihil potest superaddi essentiali, quin sit eo minus, ideo superadditum præmium aureola nominatur. Huic autem essentiali præmio, quod aurea dicitur, aliquid superadditur dupliciter. Uno modo ex conditione nature ejus qui præmiantur; sicut supra beatitudinem animæ gloriæ corporis adiungitur: unde & ipsa gloria corporis interdum aureola nominatur. Unde super illud Exodi xxv. *Facies & alteram coronam aureolam*, dicit quædam Glossa (ord. Bed. loc. cit.) quod “in fine aureola superponitur; cum, in Scriptura dicitur, quod eis sublimior gloria, in reptione corporum servetur. “ Sic autem nunc de aureola non agitur. Alio modo ex ratione operis meritorii; quod quidem

Ccc 2

121

rationem meriti habet ex duobus, ex quibus etiam habet bonitatis rationem; scilicet ex radice caritatis, qua refertur in finem ultimum; & sic debetur ei essentiale præmium scilicet perventio ad finem, quæ est aurea: & ex ipso genere actus, quod laudabilitatem quamdam habet ex debitis circumstantiis, & ex habitu efficiente, & ex proximo fine; & sic debetur ei quoddam accidentale præmium, quod aureola dicitur: & hoc modo de aureola ad præsens intendimus. Et sic dicendum est, quod aureola dicit aliquid aurea superadditum, id est quoddam gaudium de operibus à se factis, quæ habent rationem victoriæ excellentis; quod est aliud gaudium ab eo quo de conjunctione ad Deum quis gaudet; quod gaudium aurea dicitur.

Quidam tamen dicunt, quod ipsum præmium commune, quod est aurea, accipit nomen aureole, secundum quod virginibus, vel martyribus, vel doctoribus redditur; sicut & denarius accipit nomen debiti ex hoc quod alicui debetur; quamvis omnino sint idem debitum, & denarius non tamen ita quod præmium essentiale oporteat esse majus, quando aureola dicitur; sed quia excellentiori actui respondet, non quidem secundum meriti intensiorem, sed secundum modum merendi; ut quamvis in duobus sit æqualis limpeditas divinæ visionis, in uno tamen dicitur aureola; non in altero, in quantum respondet excellentiori merito secundum modum agendi. Sed hoc videtur esse contra intentionem Glossæ (sup. cit.) Exodi xxv. Si enim idem esset aurea, & aureola, non diceretur aureola aureæ superponi. Et præterea cum merito respondeat præmium, oportet quod illi excellentiæ meriti quæ est ex modo agendi, respondeat aliqua excellentia in præmio: & hanc excellentiam vocamus aureolam. Unde oportet aureolam ab aurea differre.

Ad primum ergo dicendum, quod beatus dicitur includi in se omnia bona quæ sunt necessaria ad perfectam hominis vitam quæ consistit in perfecta hominis operatione; sed quædam possunt superaddi, non quasi necessaria ad perfectam operationem, ut sine quibus esse non possit, sed quia his additis est beatus clarior: unde pertinent ad bene esse beatitudinis, & ad decemiam quamdam ipsius: sicut & felicitas politica ornatur nobilitate, & corporis pulchritudine, & huiusmodi; sine quibus tamen esse potest, ut patet in I. Ethic. (cap. vii. 11.) Et hoc modo se habet aureola ad beatitudinem patriæ.

Ad secundum dicendum, quod ille qui servat consilia, & præcepta, semper meretur magis quam ille qui servat præcepta tantum, secundum quod ratio meriti consideratur in operibus ex ipso genere operum, non autem

semper secundum quod ratio meriti pensatur ex radice caritatis; cum quandoque ex majori caritate aliquis servet præcepta tantum, quam aliquis præcepta, & consilia. Sed ut pluries accidit est contratio: quia probatio dilectionis exhibitio est operis, ut Gregorius dicit (hom. xxx. in Evang. cir. princ.) Non ergo ipsum essentiale præmium magis intendunt dicitur aurea, sed id quod præmio essentiali superadditur indifferenter, sive sit majus præmium essentiale habentis aureolam, sive minus, sive æquale præmio essentiali non habentis.

Ad tertium dicendum, quod caritas est primum principium merendi; sed actus nostre est quasi instrumentum quo meretur. Ad effectum autem consequendum non solum requiritur debita dispositio in primo movente, sed etiam recta dispositio in instrumento. Et ideo in effectu aliquid consequitur ex parte primi principii, quod est principale, & aliquid ex parte instrumenti, quod est secundarium. Unde & in præmio aliquid est ex parte caritatis, scilicet aurea; & aliquid ex genere operationis, scilicet aureola.

Ad quartum dicendum, quod Angeli omnes eodem genere actus suam beatitudinem merentur, scilicet in hoc quod sunt conversi ad Deum: & ideo nullum singulare præmium invenitur in uno quod alius non habeat aliquo modo. Homines autem diversis generibus actuum beatitudinem merentur: & ideo non est simile.

Tamen illud quod unus videtur specialiter habere inter homines, quodammodo omnes communiter habent, in quantum scilicet per caritatem perfectam unumquique bonum alterius suum reputat. Non tamen hoc gaudium quo unus alteri congaudet, potest aureola nominari: quia non datur in præmium victoriæ eius, sed magis respicit victoriam alienam. Corona autem ipsis victoribus redditur, non victoriæ congaudentibus.

Ad quintum dicendum, quod major est excellentia meriti quæ confurgit ex caritate, quam illa quæ confurgit ex genere actus; sicut finis ad quem ordinat caritas, est posterior his quæ sunt ad finem, circa quæ actus nostri consistunt. Unde etiam præmium respondentis merito ratione caritatis, quantumcumque sit parvum, est majus quolibet præmio respondentis actui ratione sui generis. Et ideo aureola dicitur diminutive respectu aureæ.

ARTICULUS II. 411

Virum aureola differat à fructu.

S. Thom. II. dist. XLIX. quæst. v. art. 2. quæst. 1. & seq.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod aureola non differat à fructu. Eidem enim merito non debentur diversa præmia. Sed eidem merito respondet aureola, & fructus centesimus, scilicet virginitalis, ut patet in Glossa (ord. super illud, *Aliud quidem centesimum*) Matth. xlii. Ergo aureola est idem quod fructus.

2. Præterea. Augustinus dicit in Lib. de virgin. (cap. xlv.) quod centesimus fructus debetur martyribus, & idem debetur virginibus. Ergo fructus est quoddam præmium commune virginibus, & martyribus. Sed eidem etiam debetur aureola. Ergo aureola est idem quod fructus.

3. Præterea. In beatitudine non invenitur nisi duplex præmium, scilicet essentiale, & accidentale, quod essentiali superadditur. Sed præmium essentiali superadditum dicitur aureola: quod patet ex hoc quod Exodi xxv. aureola coronæ aureæ superponi dicitur. Sed fructus non est præmium essentiale, quia sic deberetur omnibus beatis. Ergo est idem quod aureola.

Sed contra. Quæcumque non sunt ejusdem divisionis, non sunt etiam ejusdem rationis. Sed fructus, & aureola non similiter dividuntur: quia aureola dividitur in aureolam virginum, martyrum, & doctorum; fructus autem in fructum conjugatorum, viduarum, & virginum. Ergo fructus, & aureola non sunt idem.

Præterea. Si fructus, & aureola essent idem, cuiusque deberetur fructus, deberetur & aureola. Hoc autem patet esse falsum, quia fructus debetur viduitati, non autem aureola. Ergo &c.

Respondeo dicendum, quod ea quæ metaphoricè dicuntur, possunt varie accipi, secundum adaptationes ad diversas proprietates ejus unde sit transumptio. Cum autem fructus proprie in rebus corporalibus dicitur de terræ nascentibus, secundum diversas condiciones quæ in fructibus corporalibus inveniri possunt, diversimode fructus spiritualiter accipitur. Fructus enim corporalis dulcedinem habet, qua reficit, secundum quod in usum hominis venit: est etiam ultimum ad quod operatio naturæ pervenit: est etiam id quod ex agricultura expectatur per sementionem, vel quocumque alios modos. Quandoque igitur fructus spiritualiter accipitur pro eo quod reficit, quasi ultimus finis: & secundum hanc

significationem dicimus Deo frui, perfecte quidem in paria, imperfecte autem in eis: & ex hac significatione accipitur fructus, quæ est dos. Sic autem nunc de fructibus non loquimur. Quandoque autem sumitur fructus spiritualiter pro eo quod reficit tantum, quamvis non sit ultimus finis: & sic virtutes fructus dicuntur, ut Ambrosius dicit. Et sic accipitur fructus Gal. v. 22. *Fructus autem spiritus caritatis, gaudium &c.* Sic autem de fructibus nunc etiam non loquimur, de hoc enim dictum est (III. dist. xxxiv. quæst. 1. art. 1. & 1. 2. quæst. vii. art. 1. ad 2.) Potest autem alio modo sumi fructus spiritualis ad similitudinem corporalis, in quantum corporalis fructus est quoddam commodum quod ex labore agriculturæ expectatur; ut sic fructus dicitur illud præmium quod homo consequitur ex labore quo in hac vita laborat: & sic omne præmium quod in futuro habebitur ex nostris laboribus, fructus dicitur. Et sic accipitur fructus Rom. vi. 22. *Habetis fructum usum in sanctificationem, finem vero vitam eternam.* Sic etiam nunc nos de fructu non agimus; sed agimus de fructu, secundum quod ex semine confurgit: sic enim de fructu Dominus loquitur Matth. xlii. ubi fructum dicitur in triticinum, & centesimum, & centesimum. Fructus autem secundum hoc potest prodire ex semine, quod vis sementina est efficax ad convertendum humores terræ in suam naturam: & quanto hac virtus est efficacior, & terra ad hoc paratior, tanto fructus sequitur uberius. Spirituale autem semen quod in nobis seminatur, est verbum Dei: unde quanto aliquis magis in spiritualitatem convertitur à carne recedens, tanto in eo est major fructus verbi. Secundum hoc igitur fructus verbi Dei differat ab aurea, & ab aureola: quia aurea consistit in gaudio quod habetur de Deo; aureola vero in gaudio quod habetur de operum perfectione; sed fructus in gaudio quod habetur de ipsa dispositione operantis secundum gradum spiritualitatis, in quem proficit ex semine verbi Dei. Quidam tamen distinguunt inter aureolam, & fructum dicentes, quod aureola debetur pugnantibus, secundum illud II. Timoth. i. 5. *Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit.* fructus autem laboranti, secundum illud quod dicitur Sap. i. 11. *Bonorum laborum gloriosus est fructus.* Alii vero dicunt, quod aurea respicit conversionem ad Deum; sed aureola, & fructus consistunt in his quæ sunt ad finem; ita tamen quod fructus principalis respicit voluntatem, aureola autem magis corpus. Sed cum in eodem sit labor, & pugna, secundum idem, & præmium corporis ex præmio animæ dependeat; secundum prædicta non esset differentia inter fructum,

tum; auream; & aureolam, nisi ratione tantum: & hoc non potest esse; cum quibusdam assignetur fructus quibus non assignatur aureola.

Ad primum ergo dicendum, quod non est inconveniens, eidem merito, secundum diversa quæ in ipso sunt, diversa præmia respondere. Unde & virginitati respondet aurea, secundum quod propter Deum servatur imperio caritatis; aureola vero, secundum quod est quoddam perfectionis opus habens rationem victoriæ cuiusdam excellentis; fructus vero, secundum quod per virginitatem homo in quamdam spiritualitatem transit, à carnalitate recedens.

Ad secundum dicendum, quod fructus secundum propriam acceptionem, prout nunc loquimur, non dicitur præmium commune martyrio, & virginitati, sed tribus continentiarum gradibus. Glossa autem illa, quæ ponit fructum centesimum martyribus respondere, large accipit fructum, secundum quod quilibet remuneratio dicitur fructus; ut sic per centesimum fructum remuneratio designetur quæ quibuslibet operibus perfectionis debetur.

Ad tertium dicendum, quod quamvis aureola sit quoddam accidentale præmium essentiali superadditum; non tamen omne accidentale præmium est aureola, sed præmium de operibus perfectionis, quibus homo maxime Christo conformatur secundum perfectam victoriam. Unde non est inconveniens quod abstractioni à carnali vita aliquod aliud accidentale præmium debeat, quod fructus dicitur.

ARTICULUS III. 412

Utrum fructus debeat soli virtuti continentie.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod fructus non debeat soli virtuti continentie. Quia I. Corinth. xv. super illud, *Alia claritas Solis* &c. dicit Glossa (ord. Ambros.) quod, claritati Solis illorum dignitas comparatur qui centesimum fructum habent; lunari autem, qui sexagesimum; stellis vero, qui trigesimum. Sed illa diversitas claritatis, secundum intentionem Apostoli, pertinet ad quamcumque beatitudinis differentiam. Ergo diversi fructus non debent respondere soli virtuti continentie.

2. Præterea. Fructus à fructuione dicuntur. Sed fructio pertinet ad præmium essentiali, quod omnibus virtutibus respondet. Ergo &c.

3. Præterea. Fructus labori debetur: Sap.

111. 15. *Bonorum laborum gloriosus est fructus*. Sed major est labor in fortitudine quam in temperantia, vel in continentia. Ergo fructus non respondet soli continentie.

4. Præterea. Difficilius est modum non excedere in cibis, qui sunt necessarii ad vitam, quam in venereis, sine quibus vita conservari potest; & sic major est labor parsimonie quam continentie. Ergo parsimonie magis respondet fructus quam continentie.

5. Præterea. Fructus refectionem importat: resectio autem præcipue est in fine. Cum ergo virtutes theologice finem habeant pro objecto, scilicet ipsum Deum, videtur quod eis fructus maxime debeat respondere.

Sed contra est quod habetur in Glossa (ord. super illud, *Aliud trigesimum* &c.) Mattha. xxi. quæ fructus assignat virginitati, viduitati, & continentie conjugali, quæ sunt continentie partes.

Respondetur dicendum, quod fructus est quoddam præmium quod debetur homini ex hoc quod à carnali vita in spirituales transit. Et ideo illi virtuti præcipue fructus respondet quæ hominem præcipue à subiectione carnis liberat. Hoc autem facit continentia: quia per delectationes venereas anima præcipue carni subditur; adeo ut in actu carnali secundum Hieronymum (epist. ad Ageruch. aliquant. à med.) nec spiritus prophetie corda tangat Prophetarum: nec in illa delectatione est possibile aliquid intelligere, ut Philosophus dicit VII. Ethic. (cap. xi. cir. fi.) Et ideo continentie magis respondet fructus quam alii virtuti.

Ad primum ergo dicendum, quod Glossa illa accipit fructum large, secundum quod quilibet remuneratio fructus nominatur.

Ad secundum dicendum, quod fructio non sumitur à fructu secundum illam similitudinem qua nunc de fructu loquimur, ut patet ex dictis (art. præc.)

Ad tertium dicendum, quod fructus secundum quod nunc loquimur, non respondet labori ratione fatigationis, sed secundum quod per laborem semina fructificant. Unde & ipsæ segetes labores dicuntur, in quantum propter eas laboratur, vel labore acquiruntur. Similitudo autem fructus, secundum quod oritur ex semine, magis aptatur continentie quam fortitudini: quia per passionem fortitudinis homo non subditur carni; sicut per passionem circa quas est continentia.

Ad quartum dicendum, quod quamvis delectationes quæ sunt in cibis, sint magis necessariae illis quæ sunt in venereis; non tamen sunt ita vehementes: unde per eas anima non ita subditur carni.

Ad quintum dicendum, quod fructus non sumitur hic, secundum quod frui dicitur, qui

qui reficitur in fine; sed alio modo dicto (art. præc.) Et ideo ratio non sequitur.

ARTICULUS IV. 413

Utrum convenienter assignentur tres fructus tribus continentie partibus.

AD quartum sic proceditur. Videtur quod inconvenienter assignentur tres fructus tribus continentie partibus. Quia Galat. v. ponuntur duodecim fructus spiritus, caritas, gaudium, pax &c. Ergo videtur quod non debeant poni tres tantum.

2. Præterea. Fructus nominat aliquod præmium speciale. Sed præmium quod assignatur virginitati, viduitati, & conjugatis, non est speciale: quia omnes salvandi continentur sub aliquo horum trium; cum nullus salvetur qui continentia careat, & continentia per has tres sufficienter dividatur. Ergo inconvenienter tribus prædictis tres fructus assignantur.

3. Præterea. Sicut viduitas excedit continentiam conjugalem, ita virginitas viduitatem. Sed non similiter excedit sexagenarius tricenus, & centenarius sexagenarium, neque secundum arithmeticam proportionem, quia sexagenarius excedit tricenus in triginta; & centenarius sexagenarium in quadraginta; neque etiam secundum proportionem geometricam, quia sexagenarius se habet in dupla proportionem ad tricenus, centenarius vero ad sexagenarium (a) in superabundantia, quia continet totum, & duas tertias partes eius. Ergo inconvenienter aptantur fructus tribus continentie gradibus.

4. Præterea. Ea quæ in sacra Scriptura dicuntur, perpetuitatem habent: Luc. xxi. 33. *Celum, et terra transibunt, verba autem mea non transibunt.* Sed ea quæ in institutione hominum sunt facta, quotidie possunt mutari. Ergo ex his quæ ex institutione hominum sunt, non est accipienda ratio eorum quæ in Scriptura sacra dicuntur: & sic videtur quod inconveniens sit ratio quam Beda (æquivalenter Lib. III. in Luc. cap. xxix. & Hieron. Lib. I. cont. Jovinian. cap. 1.) assignat de istis fructibus, dicens, quod fructus tricenus debetur conjugatis, quia in representatione quæ fit in abaco, triginta significatur per contactum pollicis, et indicis secundum suam iunitatem, unde ibi quodammodo osculatur se; et sic tricenus numerus significat conjugatorum oscula: sexagenarius vero numerus significatur per contactum indicis super medium articuli pollicis, et sic per hoc quod index facit super pollicem,

(a) Ita passim. Veter. edit. et mss. in superbitentia. Al. superbiticia, Nicolaus ni sequitur tertia.

opprimens ipsum, significat oppressionem illam quam videtur patiuntur in mundo. Cum autem numerando ad centenarium pervenimus, ad dexteram à leva transimus: unde per centenarium virginitas designatur, quæ habet portionem angelicæ dignitatis, qui sunt in dextera, scilicet in gloria; non autem in sinistra, propter imperfectionem presentis vite.

Respondetur dicendum, quod per continentiam, cui fructus respondet, homo in quamdam spiritualitatem adducitur, carnalitate abjecta. Et ideo secundum diversum modum spiritualitatis, quem continentia facit, diversi fructus distinguuntur. Est autem quædam spiritualitas necessaria, & quædam superabundans. Necessaria quidem spiritualitas est in hoc quod restitudo spiritus ex delectatione carnis non pervertatur; quod fit, cum aliquis secundum rectum ordinem rationis utitur delectationibus carnis: & hæc est spiritualitas conjugatorum. Spiritualitas vero superabundans est per quam homo ab huiusmodi delectationibus carnis spiritum suffocantibus omnino se abstrahit. Sed hoc contingit dupliciter: vel respectu cuiuslibet temporis, præteriti, presentis, & futuri; & hæc est spiritualitas virginum: vel secundum aliquod tempus; & hæc est spiritualitas viduarum. Servantibus ergo continentiam conjugalem datur fructus tricenus, id est, vidualem sexagesimus, virginalem centesimus, ratione illa quam Beda superius assignat. Quamvis possit & alia ratio assignari ex ipsa natura numerorum. Tricenus enim numerus ex ductu ternarii in denarium surgit; ternarius autem est numerus omnis rei, ut dicitur in I. de celo, & mundo (tex. 3.) & habet in se perfectionem quamdam omnibus communem, scilicet principii, medii, & finis. Unde convenienter tricenus numerus conjugatis assignatur; in quibus supra observationem Deocalogi, qui per denarium significatur, non additur aliqua perfectio nisi communis, sine qua non potest esse salus. Senarius autem numerus, ex cuius ductu in denarium sexagenarius surgit, habet perfectionem ex partibus; cum consistat ex omnibus partibus suis simul aggregatis: unde convenienter viduitati respondet, in qua invenitur perfecta abstractio à delectationibus carnis quantum ad omnes circumstantias, quæ sunt quasi partes virtuosæ actus: cum nulla enim perfectio, & in nullo loco viduitas utitur carnis delectationibus; & sic de aliis circumstantiis, quod non erat in continentia conjugali. Sed centenarius convenienter respondet virginitati: quia denarius, ex cuius ductu centenarius sur-

furgit, est limes numerorum. Et similiter virginitas tenet spiritualitatis litem, quia ad eam nihil de spiritualitate adjici potest. Habet enim centenarius, in quantum est numerus quadratus, perfectionem ex figura: si- gura enim quadrata secundum hoc perfecta est, quod ex omni parte æqualitatem habet, ut pote habens omnia latera æqualia unde compete virginitati, in qua quantum ad omne tempus æqualiter incorruptio invenitur.

Ad primum ergo dicendum, quod ibi fru- ctus non accipiuntur hoc modo, sicut hic de eis loquimur.

Ad secundum dicendum, quod nihil cogit ad ponendum, fructum esse præmium non omnibus salvandis commune. Non solum enim essentiale præmium commune est omnibus, sed etiam aliquid accidentale, sicut gaudium de operibus illis sine quibus non est salus.

Potest tamen dici, quod fructus non om- nibus conveniunt salvandis, sicut patet de his qui in fine penitent, & incontinenter vixerunt: eis enim non fructus, sed essentiale præmium debetur tantum.

Ad tertium dicendum, quod distinctio fructuum magis accipitur secundum species, & figuras numerorum quam secundum quantitates ipsorum.

Tamen etiam quantum ad quantitatis ex- cessum, potest aliqua ratio assignari. Conju- gatus enim abstinet tantum à non sua, vi- dua vero à suo, & non suo: & sic invenit- ur ibi quadam ratio dupli; sicut sexagenar- ius est duplus ad tricenarium: centenarius vero supra sexagenarium addit quadragenar- ium, qui confurgit ex ductu quaternarii in denarium: quaternarius autem est primus nu- merus solidus, & cubicus: & sic convenit- talis additio virginitati, quæ supra perfectio- nem viduitatis perpetuam incorruptionem ad- jungit.

Ad quartum dicendum, quod quamvis illa representatio numerorum sit ex humana institutione; tamen fundatur aliquo modo super rerum naturam, in quantum secundum ordinem dierum articulo, & contactuum numeri gradatim designantur.

ARTICULUS V. 414

Utrum aureola debeat ratione virginitatis.

8. Thom. IV. dist. XLIX. quæst. 7. art. 3. quæst. 1. & seq.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod ratione virginitatis non debeat aureola. Ubi est enim major difficultas in opere, ibi debetur majus præmium. Sed majorem dif-

ficultatem patiuntur in abstinendo à delecta- tionibus carnis viduæ quam virgines: dicit enim Hieronymus (implic. epist. ad Ageruch. parum à princ. & à med.) quod quanto ma- jor est difficultas ex parte quorundam à voluptatibus illecebri abstinere, tanto majus est præ- mium: & loquitur in commendationem vi- duarum. Philolophus etiam dicit in Lib. VII. animalium (cap. 1. ante med.) quod juvenes corrupte magis appetunt cœtum propter remem- rationem delectationis. Ergo aureola, quæ est maximum præmium, debetur magis viduis quam virginibus.

2. Præterea. Si virginitati deberetur au- reola, ubi esset perfectissima virginitas, ma- xime inveniretur aureola. Sed in B. Virgine est perfectissima virginitas: unde & Virgo vir- ginum nominatur; & tamen ei non debetur au- reola, quia nullam pugnam sustinuit in con- tinendo, cum corruptione fomitis non fuerit infestata. Ergo virginitati aureola non de- betur.

3. Præterea. Et quod non est secundum omne tempus laudabile, non debetur præ- mium excellens. Sed virginitatem servare in statu innocentie non fuisse laudabile; cum tunc præceptum esset: Crescite, & multiplicamini, & replete terram: nec etiam tempore legis, cum steriles erant maledictæ. Ergo vir- ginitati aureola non debetur.

4. Præterea. Non debetur idem præmium virginitati servata, & virginitati amissa. Sed pro virginitate amissa quandoque debetur au- reola: ut si aliqua iavita prostituat à tyranno, quia Christum confitetur. Ergo virginitati aureola non debetur.

5. Præterea. Excellens præmium non de- betur ei quod inest nobis à natura. Sed virgini- tas innascitur cuilibet homini & bono, & malo. Ergo virginitati aureola non debetur.

6. Præterea. Sicut se habet viduitas ad fructum sexagesimum, ita virginitas ad fruc- tum centesimum, & ad aureolam. Sed non cuilibet viduæ debetur fructus sexagesimus, sed solum viduitatem voventi, ut quidam dicunt. Ergo videtur quod nec cuilibet virginitati au- reola debeat, sed solum virginitati ex voto servata.

7. Præterea. Præmium non respondet ne- cessitati; cum omne meritum in volunta- te consistat. Sed quidam sunt virgines ex ne- cessitate, ut naturaliter frigidi, & eunu- chi. Ergo virginitati non semper debetur au- reola.

Sed contra est quod habetur Exodi xxv. 5. Facies & alteram coronam aureolam: Glossa (ord. Bedæ Lib. I. de Tabernac. cap. vi. à med.) "Ad hanc coronam pertinet can- ticum novum, quod virgines coram Ag- no, no concludunt: "Sicut qui sequuntur Ag- num,"

quocumque fecit. Ergo præmium quod virgini- tati debetur, dicitur aureola.

Præterea. Mat. LVII. 4. dicitur: Hec dicit Dominus Deus eunuchis: & sequitur: Dabo eis nomen meum sicut filiis: & filiius: Glossa (in- terl. Aug. Lib. de virginit. cap. xxv. ad fin.) "Propriam gloriam, excellentemque signifi- cat. Sed per eunuchos, qui seipso castra- verunt propter regnum gloriarum Matth. xix. 12.) virgines designantur. Ergo sequitur quod vir- ginitati debetur aliquid excellens præmium; & hoc vocatur aureola.

Respondeo dicendum, quod ubi est præ- cellens ratio victoria, ibi debetur aliqua spe- cialis corona. Unde cum per virginitatem al- quis singularem quandam victoriam obtineat de carne, contra quam continue bellum ge- ritur, ut patet ad Galat. vi. 17. Spiritus concu- piscit adversus carnem; & virginitati specia- lis corona debetur, quæ aureola nominatur. Et hoc quidem communiter ab omnibus tenetur: sed cui virginitati debetur aureola, non similiter omnes dicunt.

Quidam enim dicunt, aureolam actui de- beri. Unde illa quæ ad virginitatem servat, aureolam habet, sicut de numero salvando- rum. Sed hoc non videtur esse conveniens: quia secundum hoc illa quæ habent volunta- tem nubendi; & tamen antequam nupserint decedunt, haberent aureolam.

Unde alii dicunt, quod aureola debetur statui, & non actui; ut ille tantum virgines aureolam mereatur quæ in statu virginitatis perpetua servanda per votum se posuerunt. Sed hoc etiam non videtur conveniens: quia aliquis ex pari voluntate potest servare virgini- tatem non vovens, sicut aliquis alius vovens.

Et ideo aliter dici potest, quod meritum omni actui virtutis debetur à caritate imperato- rum. Virginitas autem secundum hoc ad genus virtutis pertinet, secundum quod perpetua incorruptio mentis, & corporis sub electione cadit, ut patet ex his quæ dicta sunt (IV. dist. xxxi. tit. quæst. 1. art. 1. & 2.) Et ideo illis tantum virgibus aureola proprie debetur, quæ propositum habuerunt virginitatem per- petuo conservandi, sive hoc propositum voto firmaverint, sive non: & hoc dico, secun- dum quod aureola proprie accipitur ut præ- mium quoddam merito redditum; quamvis hoc propositum aliquando fuerit interruptum, integritate tamen carnis manente, dummodo in fine vite inveniantur: quia virginitas mentis reparari potest, quamvis non virginitas car- nis: Si autem aureolam large accipiamus pro quocumque gaudio quod in patria habebunt super gaudium essentiale, sic etiam incorruptis carnis aureola respondebit, etiam si propo- situm non habuerint perpetuo virginitatem

S. Th. Op. Tom. VI.

servandi. Non enim est dubium quod de in- corruptione corporis gaudebunt, sicut & in- nocentes de hoc quod immunes à peccato fue- runt; quamvis etiam peccandi oportunitatem non haberint, ut patet in pueris baptizatis. Sed hæc non est propria acceptio aureolæ, sed valde communis.

Ad primum ergo dicendum, quod in con- tinendo secundum aliquid majorem pugnam sustinent virgines, & secundum aliquid viduæ, cæteris paribus. Virgines enim concupiscentia inflammant, & experiendi desiderium; quod ex quadam quasi curiositate procedit, quæ se- licet sit ut homo libentius videat quæ num- quam vidit; & etiam quandoque in eis con- cupiscentiam auget æstimatio majoris delecta- tionis quam sit secundum veritatem; & inco- sideratio eorum incommodorum, quæ delecta- tionis hujusmodi adiunguntur: & quantum ad hoc viduæ minorem sustinent pugnam; majorem autem propter delectationis memò- riam: & in diversis unum alteri præjudicant secundum diversas hominis conditiones, & dispositiones: quia quidam magis moventur hoc, quidam illo. Quicquid autem esse de quantitate pugne, hoc tamen certum est quod perfectior est victoria virginum quam vidua- rum: perfectissimum enim quæ victoria est, & pulcherrimum, hosti numquam consistit. Corona autem non debetur pugne, sed victo- riæ de pugna.

Ad secundum dicendum, quod duplex est- ea hoc est opinio. Quidam enim dicunt, quod beata Virgo pro virginitatis premio non ha- bet aureolam, si aureola proprie accipitur secundum quod respicit pugnam; tamen habet aliquid majus aureola, propter perfectissimum propositum virginitatis servanda. Alii vero di- cunt, quod etiam aureola sub propria ra- tione aureolæ habet, & excellentissimam: quam- vis enim pugnam non sentierit, pugnam tamen carnis aliquam habuit; sed ex vehementer- tia virtutis, habuit hæc carnem subditam quod hujusmodi pugna ei insensibilis erat. Sed istud videtur inconvenienter dici: quia cum Virgo beata credatur omnino immuns fuisse à fomitis inclinatione, sive hoc propositum voto firmaverint, sive non: & hoc dico, secun- dum quod aureola proprie accipitur ut præ- mium quoddam merito redditum; quamvis hoc propositum aliquando fuerit interruptum, integritate tamen carnis manente, dummodo in fine vite inveniantur: quia virginitas mentis reparari potest, quamvis non virginitas car- nis: Si autem aureolam large accipiamus pro quocumque gaudio quod in patria habebunt super gaudium essentiale, sic etiam incorruptis carnis aureola respondebit, etiam si propo- situm non habuerint perpetuo virginitatem

nam per tentationem quæ est à carne; habuit ramentum pugnam per tentationem quæ est ab hoste, qui nec etiam ipsum Christum reverti sinit, ut patet Matth. 1v.

Ad tertium dicendum, quod virginitati non debetur aureola, nisi in quantum addit quamdam excellentiam super alios continentie gradus. Si autem Adam non peccasset, virginitas nullam perfectionem supra continentiam conjugalem habuisset: quia fuissent tunc honorabiles nuptiæ; & torus immaculatus, nulla concupiscentie fœditate existente: unde virginitas tunc servata non fuisset; nec ei tunc aureola deberetur. Sed mutata humane nature conditione, virginitas specialem decorem habet: & ideo ei speciale redditur præmium. Tempore etiam legis Moysi, quando cultus Dei per carnalem actum propagandus erat, non erat omnino laudabile à commixtione carnis abstinere: unde nec tali proposito speciale præmium redderetur, nisi ex divino processisset instinctu; ut creditur de Hieremia, & Elia, quorum conjugia non leguntur.

Ad quartum dicendum, quod si aliqua per violentiam oppressa fuerit, propter hoc non amittit aureolam: dummodo propositum virginitatis perpetuo servandi inviolabiliter seruet, illi actui nullo modo consentiens, nec etiam per hoc virginitatem perdit: & hoc dico, siue pro fide, siue pro quacumque alia causa corruptur violententer. Sed si hoc pro fide sustineat, hoc ei erit ad meritum, & ad genus martyrii pertinebit: unde Lucia dixit: *Si me invitam violari feceris, castitas mihi duplicabitur ad coronam*: non quod habeat duas virginitatis aureolas; sed quia duplex præmium reportabit, unum pro virginitate custodita, aliud pro iniuria quam passa est. Dato etiam quod taliter oppressa concipiat, nec ex hoc meritum virginitatis perdit: nec tamen Matri Christi acquiritur, in qua fuit cum integritate mentis etiam integritas carnis.

Ad quintum dicendum, quod virginitas nobis à natura innascitur, quantum ad id quod est materiale in virginitate; sed propositum perpetue incorruptionis servandæ, ex quo virginitas meritum habet, non est innatum, sed ex munere gratie proveniens.

Ad sextum dicendum, quod non cullibet viduæ fructus sexagenarius debetur, sed ei solum quæ propositum viduitatis servandæ retinet, quamvis etiam votum non emittat; sicut etiam de virginitate dictum est (in corp. art. & ad 4.)

Ad septimum dicendum, quod si frigidi, & eunuchi voluntatem habeant perpetuam incorruptionem servandi, etiam facultas adesse coeundi, virgines sunt dicendi, & aureolam merentur: faciunt enim de necessitate virtutem. Si vero voluntatem habeant ducen-

di conjugem, si possent, aureolam non merentur. Unde dicit Augustinus in Libro de Sancta Virginitate (cap. xxv. circ. princ.) *Quibus ipsum virile membrum debilitatur, ut generare non possint (ut sunt eunuchi) sufficit, cum Christiani sunt, & Dei præcepta custodiant, eo tamen proposito sunt ut conjuges, si possent, haberent, conjugatis fidelibus adæquare.*

ARTICULUS VI. 415]

Utrum martyribus aureola debeat.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod martyribus aureola non debeat. Aureola enim præmium est quod operibus supererogationum redditur: unde dicit Beda super illud Exodi xxv. *Facies & alteram coronam &c.* (hab. in Glof. ord.), De eorum præmio potest recte intelligi qui generalia mandata, spontaneæ vitæ perfectioris electione transgreduntur. Sed mori pro confessione fidei quandoque est necessitas, non supererogationis, ut patet ex hoc quod dicitur Rom. x. 10. *Corde creditur ad iustitiam, autem confessio fit ad salutem.* Ergo martyrio non semper debetur aureola.

2. Præterea. Secundum Gregorium (equivalenter Lib. IX. Moral. cap. 11. ad fin. & August. Lib. I. de adult. conjug. cap. xv. in princ.) *servitia quanto sunt magis libera, tanto sunt magis grata. Sed Martyrium minimum habet de libertate, cum sit pœna ab alio infligita violententer.* Ergo martyrio aureola non debetur, quæ responderet merito excellenti.

3. Præterea. Martyrium non solum consistit in exteriori passione mortis, sed etiam in interiori voluntate: unde Bernardus (in serm. SS. Innocent.) distinguit tria genera martyrum; scilicet voluntate, non necesse, ut Joannes, voluntate, & necesse, ut Stephanus, necesse, & non voluntate, ut Innocentes. Si ergo martyrio aureola deberetur, magis deberetur martyrio voluntatis quam exteriori martyrio, cum meritum ex voluntate procedat. Hoc autem non ponitur. Ergo martyrio aureola non debetur.

4. Præterea. Afflictio corporis est minor quam afflictio mentis, quæ est per interiores dolores, & anime passiones. Sed interior afflictio quoddam etiam martyrium est: unde dicit Hieronymus in sermone de Assumptione (alius Auctor epist. ad Paul. & Eustoch. inter med. & fin.) *Reste dixerim, Dei genitrix virgo, & martyr fuit, quamvis in pace vitam finiret: unde Tuam ipsius animam pertransiit gladius, scilicet dolor de morte Filii.* Cum ergo interiori dolori aureola non respondeat, nec exteriori respondere debet.

Præ-

5. Præterea. Ipsa poenitentia martyrium quoddam est: unde dicit Gregorius (homil. 111. in Evang. in fin.) *Quamvis occasione persecutionis desit, habet tamen & pax nostra martyrium suum: quia est carnis colla ferro non subijcimus, spirituali tamen gladio carnalia desideria in mente trucidamus.* Poenitentia autem, quæ in exterioribus operibus consistit, aureola non debetur. Ergo nec etiam omni exteriori martyrio debetur aureola.

6. Præterea. Illicito operi non debetur aureola. Sed illicitum est sibi ipsi manus injicere, ut patet per Augustinum in I. Lib. de civitate Dei (cap. xv. 1. & xx.) & tamen quorundam martyria in Ecclesia celebrata sunt qui sibi manus injecerunt, tyrannorum rabiem fugientes, ut patet in eccles. Hist. (Euseb. Lib. VIII. cap. xxv.) de quibusdam mulieribus apud Antiochiam. Ergo non semper martyrio debetur aureola.

7. Præterea. Contingit aliquando aliquem pro fide vulnerari, & postmodum aliquo tempore supervivere. Hunc autem constat martyrem esse; & tamen, ut videtur, ei aureola non debetur, quia ejus pugna non duravit usque ad mortem. Ergo non semper martyrio debetur aureola.

8. Præterea. Quidam magis affliguntur in amissione rerum temporalium quam etiam in proprii corporis afflictione: quod patet ex hoc quod multas afflictiones sustinent ad lucra acquirenda. Si ergo eis propter Christum temporalia bona diripiuntur, videtur quod sint martyres; nec tamen eis, ut videtur, debetur aureola. Ergo idem quod prius.

9. Præterea. Martyr videtur esse tantum ille qui pro fide occiditur: unde dicit Isidorus (Lib. VII. Etym. cap. xi.) *Martyres græce, Testes latine dicuntur: quia propter testimonium Christi passiones sustinent, usque ad mortem pro veritate extraverunt.* Sed aliqua alie virtutes sunt fide excellentiores, ut justitia, & caritas, & hujusmodi, quæ sine gratia esse non possunt; quibus tamen non debetur aureola. Ergo videtur quod nec martyrio aureola debeat.

10. Præterea. Sicut veritas fidei est à Deo, ita & qualibet alia veritas, ut dicit Ambrosius (alius Auctor sup. illud I. Corinth. x. 11.) *Nemo potest dicere, &c.* quia omne verum, à quocumque dicitur, à Spiritu Sancto est. Ergo si sustinent mortem pro veritate fidei debetur aureola eadem ratione & sustententibus mortem pro alia qualibet veritate: quod tamen non videtur.

11. Præterea. Bonum commune est potius bono particulari. Sed si aliquis pro conservatione Reipublice moriatur in bello iusto, non debetur ei aureola. Ergo etiam si occidatur pro conservatione fidei in seipso: & sic idem quod prius.

12. Præterea. Omne meritum ex libero arbitrio procedit. Sed quorundam martyria celebrat Ecclesia qui usum liberi arbitrii non habuerunt. Ergo aureolam non merentur: & sic non omnibus martyribus debetur aureola.

Sed contra. Augustinus dicit in Libro de sancta virginitate (cap. xlvi. in fin.) *Nemo, quantum puto, ausus fuit proferre virginitatem martyrio.* Sed virginitati debetur aureola. Ergo & martyrio.

Præterea. Corona debetur certanti. Sed in martyrio est specialis difficultas pugne. Ergo ei debetur specialis aureola.

Respondendo dicendum, quod sicut inest quædam pugna spiritui contra interiores concupiscentias, ita etiam inest homini quædam pugna contra passiones exteriorum illatas. Unde sicut perfectissima victoria, quæ de concupiscentiis carnis triumphatur, scilicet virginitati, debetur specialis corona, quæ aureola dicitur; ita etiam perfectissime victorie, quæ habetur de impugnatione exteriori, debetur aureola. Perfectissima autem victoria de exterioribus passionibus consideratur ex duobus. Primo ex magnitudine passionis. Inter omnes autem passiones illatas exteriorum precipuum locum mors tenet, sicut & in passionibus interioribus præcipue sunt venereorum concupiscentie. Et ideo quod quis obtinet victoriam de morte, & ordinatis ad mortem, perfectissime vincit. Secundo perfectio victorie consideratur ex causa pugne, quando videlicet pro honestissima causa pugnatur, quæ scilicet est ipse Christus. Et hæc duo in martyrio considerantur; quod est mors suscepta propter Christum: *martyrem enim non facit pœna, sed causa.* (Augustinus contra Cresconium Libro III. cap. xvii.) Et ideo martyrio aureola debetur, sicut & virginitati.

Ad primum ergo dicendum, quod sustinere mortem propter Christum, quantum est de se, est opus supererogationis: non enim quilibet tenetur fidem suam coram persecutore confiteri: sed in casu est de necessitate salutis, quando scilicet aliquis à persecutore deprehensus de fide sua requiritur, quam confiteri tenetur. Nec tamen sequitur quod aureolam non meretur. Aureola enim non debetur operi supererogationis, in quantum est supererogatio, sed in quantum perfectionem quamdam habet. Unde, tali perfectione manente, etiam si sit supererogatio, aureolam aliquis meretur.

Ad secundum dicendum, quod martyrio non debetur aliquid præmium, secundum meritum in virtutibus. Ddd 2 hoc.

hoc quod ab exteriori insigitur, sed secundum hoc quod voluntarie suscipitur: quia non meretur nisi per ea quæ sunt in nobis: & quanto id quod aliquis suscipit voluntarie, est difficilius, & magis natum voluntati repugnare, tanto voluntas, quæ propter Christum illud suscipit, ostenditur firmiter fixa in Christo: & ideo est excellentius præmium debetur.

Ad tertium dicendum, quod quidam actus sunt qui ipso actu habent quandam vehementiam delectationis, vel difficultatis: & in talibus actus semper addit ad rationem meriti, vel demeriti, secundum quod in actu oportet voluntatem variari ex vehementia actus à statu in quo prius erat. Et ideo, cæteris paribus, actu luxuriam exercens plus peccat quam qui solum in actum consentit, quia in ipso actu voluntas augetur. Similiter & cum actus martyrii maximam difficultatem habeat, voluntas martyrii non peringit ad illud meritum quod actui martyrii debetur ratione difficultatis: quamvis etiam possit pervenire ad alius præmium, considerata radice merendi, quia aliquis ex majori caritate potest velle suscipere martyrium quam alius suscipiat: unde voluntarie martyr potest mereri sua voluntate præmium essentiali, æquale, vel majus eo quod martyrii debetur. Sed aureola debetur difficultati quæ est in ipsa pugna martyrii: unde aureola voluntarie tantum martyribus non debetur.

Ad quartum dicendum, quod sicut delectationes tactus, circa quas est temperantia, præcipuum locum tenent inter omnes delectationes interiores, & exteriores; ita dolores tactus omnibus aliis doloribus præminent. Et ideo difficultati illi quæ accidit in suscipiendo dolores tactus, puta qui sunt in verberibus, & huiusmodi, debetur aureola magis quam difficultati suscipiendi interiores dolores; pro quibus tamen non proprie dicitur aliquis martyr, nisi secundum quamdam similitudinem: & hoc modo Hieronymus loquitur.

Ad quintum dicendum, quod afflictio penitentis, proprie loquendo, non est martyrium, quia non consistit in his quæ ad mortem inferendam ordinantur, cum ordinetur solum ad carnem domandam; quam mensuram si quis excedat, erit afflictio culpanda. Dicitur tamen proprie quamdam similitudinem afflictionis martyrii: quæ quidem afflictio excedit martyrii afflictionem diuturnitate, sed excedit intentione.

Ad sextum dicendum, quod secundum Augustinum in I. de civitate Dei (cap. xvi. & xxi.) nulli licitum est sibi ipsi manus injicere quancumque ex causa; nisi forte divino instinctu fiat ad exemplum fortitudinis ostendendum, ut mors contemnatur. Illi autem

de quibus objectum est, divino instinctu mortem sibi intulisse, creduntur: & propter hoc eorum martyria Ecclesia celebrat.

Ad septimum dicendum, quod si aliquis propter fidem vulnus mortale accipiat, & supervivat, non est dubium quin aureolam mereatur; sicut de beata Cæcilia patet, quæ tri-duo supervixit, & de multis martyribus qui in carcere sunt defuncti. Sed etiam si vulnus non mortale accipiat, & tamen exinde mortem incurrat, creditur aureolam mereri; quamvis quidam dicant, quod aureolam non meretur, si ex incuria, vel negligentia propria mortem quis incurrat. Non enim ista negligentia eum ad mortem induxisset, nisi præsupposito vulnere, quod pro fide acceptum est: & ita vulnus, quod pro fide acceptum, est prima occasio mortis, unde propter hoc aureolam non videtur amittere; nisi sit talis negligentia, quæ culpam mortalem inducat, quæ ei & auream auferat, & aureolam. Si vero ex mortali vulnere suscepto non moriatur, aliquo casu contingente, vel etiam vulnera non mortalia susceperit, & adhuc carceres sustinens moriatur, adhuc aureolam meretur. Unde & quorundam sanctorum martyria in Ecclesia celebrantur qui in carcere mortui sunt, aliquibus vulneribus longe ante susceptis, sicut patet de Marcello Papa. Qualitercumque igitur afflictio propter Christum illata usque ad mortem continuetur, sive mors inde sequatur, sive non, aliquis martyr efficitur, & aureolam meretur. Si vero non continuetur usque ad mortem, non propter hoc aliquis dicitur martyr: sicut patet de B. Silvestro, de quo non solemnizatur Ecclesia sicut de martyre: quia in pace vitam finivit, quamvis prius aliquas passiones sustinuerit.

Ad octavum dicendum, quod sicut temperantia non est circa delectationes in pecuniis, vel in honoribus, & huiusmodi, sed solum in delectationibus tactus, quasi præcipuis; ita etiam fortitudo est circa pericula mortis sicut circa præcipua, ut dicitur in III. Ethic. (cap. vi.) Et ideo soli illi injuria quæ irrogatur circa corpus proprium, ex qua nata est mors sequi, debetur aureola. Sive igitur aliquis propter Christum res temporales, sive famam, vel quicquid huiusmodi amittat, non efficitur propter hoc proprie martyr, nec meretur aureolam.

Nec aliquis potest ordinate res exteriores plus diligere quam proprium corpus; amor autem inordinatus non coadjuvat ad meritum aureolæ: nec etiam potest dolor de amissione rerum corporalium coequali dolore de corporis occisione, & aliis huiusmodi.

Ad nonum dicendum, quod causa sufficiens ad martyrium non solum est confessio fidei, sed quancumque alia virtus non politica, sed

ARTICULUS VII.

De aureola doctoribus aureola debetur.

Ad septimum sic proceditur. Videtur quod doctoribus aureola non debetur. Omne enim præmium quod in futuro habebitur, alicui actui virtutis respondet. Sed predicare, vel docere non est actus alicujus virtutis. Ergo doctrina, vel prædicationi non debetur aureola.

2. Præterea, Docere, & predicare ex studio, & doctrina proveniunt. Sed ea quæ præmiantur in futuro, non sunt acquiritur per humanum studium: quia naturalibus, & acquisitis non meretur. Ergo pro doctrina, & prædicatione nullus in futuro aureolam promeretur.

3. Præterea, Exaltatio in futuro respondet humilitationi in presenti: quia qui se humiliat, exaltabitur. (Matth. xxiii. 12.) Sed in docendo, & in prædicando non est humiliatio, immo magis superbia occasio: Glossa enim (ord. sup. illud, Tunc diabolus assumptus cum dicit Matth. xv. quod diabolus multas decipit honore magistris infatu). Ergo videtur quod prædicationi, & doctrinæ aureola non debetur.

Sed contra, Ephes. i. super illud, Ut sciatis, quæ sit supereminens, etc. dicit Glossa (ord. & interl.). Quoddam incrementum gloriæ habebunt sancti doctores, ultra illud quod communiter omnes habebunt. Ergo &c. Præterea, Cant. vii. super illud, Vinea mea coram me est, dicit Glossa (ord.). Ostendit quid singularis præmii doctoribus ejus disponat. Ergo doctores habebunt singulare præmium: & hoc vocamus aureolam.

Respondeo dicendum, quod sicut per martyrium, & virginitatem aliquis perfectissimam victoriam obtinet de carne, & mundo; ita etiam perfectissima victoria contra diabolum obtinetur, quando aliquis non solum diabolo impugnant non cedit, sed etiam expellit eum non solum à se, sed etiam ab aliis. Hoc autem fit per prædicationem, & doctrinam. Et ideo prædicationi, & doctrinæ aureola debetur, sicut & virginitati, & martyrio. Nec est dicendum, ut quidam dicunt, quod debetur tantum prælati, quibus competit ex officio predicare, & docere, sed quibuscumque qui licite hunc actum exercent. Prælati autem non debent, quamvis habeant officium prædicandi, nisi actu prædicent: quia corona non debetur habitui, sed pugna actuali, secundum illud II. Timoth. 2. Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit.

Ad primum ergo dicendum, quod predicare, & docere sunt actus alicujus virtutis, sci-

sed infusa, quæ finem habeat Christum. Quolibet enim actu virtutis aliquis testis Christi efficitur, inquantum opera quæ in nobis Christus perficit, testimonia bonitatis ejus sunt. Unde alique virginis sunt occisæ pro virginitate, quam servare volebant; sicut beata Agnes, & quedam alia, quarum martyria in Ecclesia celebrantur.

Ad decimum dicendum, quod veritas dei habet Christum pro fine, & pro objecto: & ideo confessio ipsius aureolam meretur, si pena addatur, non solum ex parte finis, sed etiam ex parte materiæ. Sed confessio cuiuscumque alterius veritatis non est causa sufficiens ad martyrium ratione materiæ, sed solum ratione finis; utpote si aliquis vellet prius occidi pro Christo, quam quodcumque mendacium dicendo contra ipsum peccare.

Ad undecimum dicendum, quod bonum incrementum excedit bonum omne creatum. Unde quicumque finis creatus, sive sit bonum commune, sive privatum, non potest adiu tantam bonitatem præstare, quantum finis increatus, cum scilicet aliquid propter Deum agitur. Et ideo cum quis propter bonum commune non relatum ad Christum mortem suscipiat, aureolam non meretur; sed si hoc referatur ad Christum, aureolam merebitur, & martyr erit; utpote si republicam defendat ab hostium impugnatione, qui fidem Christi corrumpere moliantur, & in tali defensione mortem suscipiat.

Ad duodecimum dicendum, quod quidam dicunt, quod in innocentibus occisus pro Christo virtute divina acceleratus est usus rationis, sicut & in Joanne Baptista, dum adhuc esset in materno utero: & secundum hoc vere martyres fuerunt & actu, & voluntate, & aureolam habent. Sed alii dicunt, quod fuerunt martyres actu tantum, & non voluntate: quod videtur sentire Bernardus distinguens tria genera martyrum; ut dictum est (in arg. 3.) Et secundum hoc innocentes sicut non pertingunt ad perfectam rationem martyrii, sed aliqui martyrii habent ex hoc quod passi sunt pro Christo, ita etiam & aureolam habent, non quidem secundum perfectam rationem, sed secundum aliquam participationem, inquantum scilicet gaudent se in obsequium Christi occisos esse, ut dictum est (art. præc.) de pueris baptizatis, quod habebunt aliquod gaudium de innocentia, & carnis integritate.

Ad primum ergo dicendum, quod predicare, & docere sunt actus alicujus virtutis, sci-

felicitate misericordiae: unde & inter spirituales elemosinas computatur.

Ad secundum dicendum, quod quamvis facultas predicandi, & docendi quandoque ex studio proveniat; tamen usus doctrinae ex voluntate procedit, quae per caritatem instruitur a Deo infusam: & sic actus ejus meritorius esse potest.

Ad tertium dicendum, quod exaltatio in hac vita non diminuit alterius vitae primum, nisi ei qui ex tali exaltatione propriam gloriam querit; qui autem talem exaltationem in utilitatem aliorum convertit, ex ea sibi mercedem acquirit. Cum autem dicitur, quod doctrinae debetur aureola, intelligendum est de doctrina quae est de pertinentibus ad salutem, per quam diabolus a cordibus hominum expugnatur, sicut quibusdam spiritualibus armis: de quibus dicitur II. Corinth. x. 4. *Arma militis nostrae non sunt carnalia, (a) sed spiritualia.*

ARTICULUS VIII. 417

Utrum Christo aureola debeat.

S. Tb. II. dist. XLIX. quaest. v. art. 4. quaest. 1. & 2.

AD octavum sic proceditur. Videtur quod Christo aureola debeat. Debet enim aureola virginitati, & martyrio, & doctrinae. Sed in Christo haec tria praecipue fuerunt. Ergo ipsi praecipue aureola competit.

2. Praeterea. Omne quod est perfectissimum in rebus humanis, praecipue Christo est attribuendum. Sed primum aureolae debetur excellentissimis meritis. Ergo & Christo debetur.

3. Praeterea. Cyprianus dicit (Lib. de habitu virginum parum a princ.) quod *imaginem Dei virginitas portat*. Ergo virginitatis exemplar in Deo est. Et sic videtur quod Christo, etiam in quantum est Deus, aureola competat.

Sed contra est quod aureola est gaudium de conformitate ad Christum, ut dicitur. Sed nullus conformatur, vel assimilatur sibi ipsi, ut patet per Philosophum (Lib. X. Metaph. text. 10. & 11.) Ergo Christo aureola non debetur.

Praeterea. Christi primum numquam est augmentatum. Sed Christus ab instanti sua conceptionis non habuit aureolam, quia tunc numquam pugnauerat. Ergo numquam postea aureolam habuit.

Respondeo dicendum, quod circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt, quod in Christo est aureola secundum propriam aureolae rationem; cum in eo pugna inventatur, & victoria, & per consequens corona secundum propriam rationem. Sed diligenter consideran-

(a) *Vulgata sed potentia Deo. (b) *Vulgata* dabo ei sedere.*

do, quamvis Christo competat ratio aureae, vel coronae; non tamen ei competit ratio aureolae. Aureola enim ex hoc ipso quod diminutive dicitur, importat aliquod quod participative, & numquam secundum sui plenitudinem possidetur. Unde illis competit aureolam habere in quibus est aliqua perfectionis victoriae participatio secundum imitationem ejus in quo perfecta victoriae ratio plena consistit. Et ideo cum in Christo invenitur huiusmodi principalis, & plena victoriae ratio, per cuius victoriam omnes alii victores constituuntur, ut patet Joan. xvii. 33. *Confidite, ego vici mundum*: & Apoc. v. 5. *Ecce vici Leo de tribu Juda*: Christo non competit aureolam habere, sed aliquid, unde omnes aureolae originantur. Unde dicitur Apoc. 111. 21. *Qui vicerit, (b) faciam eum sedere in throno meo sicut ego vici, & sedeo in throno Patris mei*. Unde secundum alios dicendum est, quod quamvis id quod est in Christo, non habeat rationem aureolae, tamen est excellentissimum omni aureolae.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus fuit verissime virgo, martyr, & doctor; sed tamen primum accidentale his respondens in Christo non habet aliquam notabilem quantitatem in comparatione ad magnitudinem essentialis praemii: unde non habeat aureolam sub ratione aureolae.

Ad secundum dicendum, quod aureola quamvis debeat operi perfectissimo; quoad nos tamen aureola, in quantum diminutive dicitur, significat quandam participationem perfectionis ab aliquo in quo plenarie invenitur: & secundum hoc ad quandam minoracionem pertinet: & sic in Christo non invenitur, in quo omnis perfectio plenissime invenitur.

Ad tertium dicendum, quod quamvis virginitas habeat aliquo modo exemplar in Deo, non tamen habet exemplar unitus rationis. In corruptio enim Dei, quam virginitas imitatur, non eadem ratione est in Deo, & in aliquo virgine.

ARTICULUS IX. 418

Utrum Angelis aureola debeat.

AD nonum sic proceditur. Videtur quod Angelis aureola debeat. Quia, ut dicit Hieronymus (alius Auctor in ferm. de Assumpto B. M.) de virginitate loquens: *In carne praeter carnem vivere; potius est vita angelica quam humana*: & I. Corinth. v. 1. dicit Glossa (ord. sup. illud, *Propter instantem necessitatem*), quod *virginitas est portio angelica*. Cum igitur virginitati respondeat aureola, videtur quod Angelis debeat.

2. Praeterea. Nobilior est incorruptio spiritus

quam incorruptio carnis. Sed in Angelis invenitur incorruptio spiritus, quia numquam peccaverunt. Ergo eis magis debetur aureola quam hominibus incorruptis carne, qui aliquando peccaverunt.

3. Praeterea. Doctrinae debetur aureola. Sed Angeli nos docent purgando, illuminando, & perficiendo, ut Dionysius dicit (cap. vi. eccles. Hier. vers. fin.) Ergo eis debetur aureola saltem doctorum.

Sed contra. II. Timoth. 11. 5. *Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit*. Sed in Angelis non est pugna. Ergo eis aureola non debetur.

Praeterea. Aureola non debetur actui qui per corpus non exercetur: unde amantibus virginitatem, martyrium, & doctrinam, si exterius eis haec non insunt, aureola non debetur. Sed Angeli sunt spiritus incorporei. Ergo aureolam non habent.

Respondeo dicendum, quod Angelis aureola non debetur. Cujus ratio est, quia aureola proprie respondet cuidam perfectioni excellenti in merito. Ea vero quae in hominibus ad perfectionem meriti pertinent, Angelis sunt connaturalia, vel etiam spectant ad communem statum eorum, aut etiam ad ipsum primum essentialis. Et ideo ratione qua hominibus aureola debetur, Angeli non habent aureolam.

Ad primum ergo dicendum, quod virginitas dicitur esse vita angelica, in quantum per gratiam virgines imitantur id quod Angeli habent per naturam. Non enim virtus est in Angelis quod omnino a delectabilibus carnis abtineant; cum huiusmodi delectationes in eis esse non possint.

Ad secundum dicendum, quod perpetua incorruptio spiritus in Angelis primum essentialis meretur: est enim de necessitate salutis, cum in eis non possit subsequi reparatio post ruinam.

Ad tertium dicendum, quod illi actus secundum quos Angeli nos docent, pertinent ad gloriam eorum, & communem eorum statum: unde per huiusmodi actus aureolam non merentur.

ARTICULUS X. 419

Utrum aureola etiam corpori debeat.

AD decimum sic proceditur. Videtur quod aureola etiam corpori debeat. Praemium enim essentialis est potius quam accidentale. Sed dos, quae ad primum essentialis pertinet, non solum est in anima, sed etiam in corpore. Ergo & aureola, quae pertinet ad primum accidentale.

2. Praeterea. Peccato quod per corpus exer-

etur, respondet poena in anima, & corpore. Ergo & merito quod exercetur per corpus, debetur praemium & in anima, & in corpore. Sed meritum aureolae per corpus exercetur. Ergo aureola etiam debetur corpori.

3. Praeterea. In corporibus martyrum quaedam nitens virtutis plenitudo apparebit in ipsis cicatricibus corporis: unde Augustinus dicit XXII. de civit. Dei (cap. xx.) *Nescio, quomodo sic afficiamur amore martyrum beatorum, ut velimus in illa regno in eorum corporibus videre vulnerum cicatrices quae pro Christi nomine perulerunt; & fortasse videbimus: non enim erit deformitas in eis, sed dignitas quadam, & quadam quamvis in corpore, non corporis, sed virtutis pulchritudo fulgebit*. Ergo videtur quod aureola martyrum etiam in corpore sit, & eadem ratione de aliis.

Sed contra. Anima quae modo sunt in paradiso, habent aureolam; nec tamen habent corpora. Ergo proprium subiectum aureolae non est corpus, sed anima.

Praeterea. Omne meritum est ab anima. Ergo praemium totum in anima esse debet.

Respondeo dicendum, quod aureola proprie est in mente: est enim gaudium de operibus illis quibus aureola debetur. Sed sicut ex gaudio essentialis praemii, quod est aurea, redundat quidam decor in corpore, qui est gloria corporis; ita ex gaudio aureolae resultat aliquis decor in corpore; ut sic aureola principaliter sit in mente, sed per quamdam etiam redundantiam resurgat in corpore.

Et per hoc patet responsio ad objecta. Tamen sciendum est, quod decor cicatricum, quae in corporibus martyrum apparebit, non potest dici aureola: quia aliqui martyres aureolam habebunt, in quibus huiusmodi cicatrices non erunt, utpote illi qui sunt submersi, aut famis inedia, vel squalore carceris interempti.

ARTICULUS XI. 420

Utrum convenienter designentur tres aureolae, virginum, martyrum, & praedicatorum.

AD undecimum sic proceditur. Videtur quod inconvenienter designentur tres aureolae, virginum scilicet, martyrum, & praedicatorum. Aureola enim martyrum respondet virtuti fortitudinis eorum; aureola vero doctorum virtuti prudentiae; aureola vero debet esse quarta aureola, quae respondeat virtuti iustitiae.

2. Praeterea. Exodi xxv. dicit Glossa (ord. Bede sup. illud, *Coronam interrasiam, &c.*) quod *corona aurea additur, cum per Evangelium bis qui mandata custodiunt, vita aeterna promittitur*.

laborant in verbo, & doctrina. Ergo in Ecclesia triumphante talibus potior aureola debetur.

Præterea. Per vorum obedientia aliis se subijcit Deo totaliter. Ergo in voto obedientia maxima perfectio consistit: & ita videtur quod ei aureola debeat.

Præterea. Multa sunt etiam alia supererogationis opera, de quibus homo in futuro speciale gaudium habebit. Ergo multa sunt alia aureola præter tres prædictas.

Sicut aliquis divulgat fidem prædicando, & docendo, ita scripta compilando. Ergo & talibus quarta aureola debetur.

Respondet dicendum, quod aureola est quoddam privilegium præmium privilegiate victoria respondens. Et ideo secundum privilegiate victorias in tribus pugnis, quæ culibet homini imminet, tres aureole sumuntur. In pugna enim quæ est contra carnem, ille potissimum victoriam obtinet qui à delectabilibus vengis, quæ sunt præcipua in hoc genere, omnino abstinet; cuiusmodi est virgo: & ideo virginitati aureola debetur. In pugna vero qua contra mundum pugnatur, illa est præcipua victoria, cum à mundo perfectionem usque ad mortem sustinemus: unde & martyribus, qui in ista pugna victoriam obtinent, secunda aureola debetur. In pugna vero qua contra diabolum pugnatur, illa est præcipua victoria cum aliquis hostem non solum à se, sed etiam à cordibus aliorum remouet: quod fit per doctrinam, & prædicationem: & ideo doctoribus & prædicatoribus tertia aureola debetur.

Quidam vero distinguunt tres aureolas secundum tres vires anime; ut dicantur tres aureole respondere potissimis trium virtutum actibus. Potissimus enim actus potentia rationalis est veritatem fidei etiam in aliis diffundere: & huic actui debetur doctorum aureola. Irascibilis vero actus potissimus est, etiam mortem propter Christum sperare: & huic debetur aureola martyrum. Concupiscibilis vero actus potissimus est à delectabilibus carnis maximis abstinere penitus: & huic debetur aureola virginum.

Alii vero aureolas tres distinguunt secundum ea quibus Christo nobilissime conformamur. Ipse enim mediator fuit inter Patrem & mundum. Fuit ergo doctor, secundum quod veritatem, quam à Patre acceperat, quando manifestavit: fuit autem martyr, secundum quod à mundo perfectionem sustinuit: fuit vero virgo, in quantum puritatem in seipso servavit. Et ideo doctores, martyres, & virgines ei perfectissime conformantur. Unde talibus debetur aureola.

Ad primum ergo dicendum; quod in actu iustitie non attenditur aliqua pugna, sicut in actibus aliarum virtutum. Nec tamen verum est quod docere sit actus prudentie; immo est potius actus caritatis, vel misericordie, secundum quod ex tali habitu inclinamur ad humilmodi actus exercitium; vel etiam sapientie, ut dirigentis.

Vel potest dici secundum alios, quod iustitia circuit omnes virtutes: & ideo ei specialis aureola non debetur.

Ad secundum dicendum, quod paupertas quamvis sit opus perfectionis, non tamen tenet summum locum in aliqua spirituali pugna: quia amor temporalium minus impugnat quam concupiscentia carnis, vel persecutio iniusticia in corpus proprium. Unde paupertati non debetur aureola; sed debetur ei iudicaria potestas ratione humilitationis, quæ consequitur paupertatem. Glossa autem adducta large accipit aureolam pro quolibet præmio quod reddit merito excellenti.

Et similiter dicendum ad tertium, & ad quartum.

Ad quintum dicendum, quod etiam scribentibus sacra doctrina debetur aureola; sed hæc non distinguitur ab aureola doctorum, quia scripta componere quidam modus docendi est.

ARTICULUS XII. 421

Utrum aureola virginum sit potissima inter alias.

Ad duodecimum sic proceditur. Videtur quod aureola virginum sit inter alias potissima. Quia Apocal. xiv. 4. de virginibus dicitur, quod sequuntur Agnum, quocumque ierit; & quod nemo alius poterat dicere canticum quod virgines cantabant. Ergo virgines habent excellentiorem aureolam.

Præterea. Cyprianus de virginibus (scu de habitu virgin. parum à princ.) dicit, quod sunt illustres portio gregis Christi. Ergo eis maior aureola debetur.

Item. Videtur quod potissima sit aureola martyrum. Quia dicit Ay mo (sup. illud Apoc. xiv. Et nemo poterat dicere cant.) quod non omnes virgines conjugatas præcedunt; sed hi specialiter, qui in tormento passionis virginitate insuper cessaverunt. Ergo martyrum aureola debetur.

Item. Videtur quod potissima debeat doctoribus. Quia Ecclesia militans exemplata est ab Ecclesia triumphante. Sed in Ecclesia militante maximus honor debetur doctoribus: I. Tim. v. 17. Qui bene præstiterint, dupl. honore digni habentur, maxime autem qui

laborant in verbo, & doctrina. Ergo in Ecclesia triumphante talibus potior aureola debetur.

Respondet dicendum, quod præminentia aureolæ ad aureolam potest dupliciter attendi. Primo ex parte pugne, ut dicatur aureola potior quæ fortiori pugne debetur: & per hunc modum aureola martyrum aliis aureolis supereminet quodammodo, & aureola virginum alio modo: pugna enim martyrum est fortior secundum seipsam, & vehementius affligens; sed pugna carnis est periculosior, in quantum est diturnior, & magis nobis imminet è vicino. Secundo ex parte eorum de quibus est pugna: & sic aureola doctorum inter omnes est potior: quia huiusmodi pugna versatur circa bona intelligibilia; alia vero pugna circa sensibiles passiones. Sed illa eminentia quæ attenditur ex parte pugne, est aureola essentialior: quia aureola secundum propriam rationem respicit victoriam, & pugnam: difficultas autem pugne quæ attenditur ex parte ipsius pugne, est potior quam illa quæ attenditur ex parte nostri, in quantum est nobis vicinior. Et ideo simpliciter loquendo, aureola martyrum inter omnes est potior: & ideo dicitur Matth. v. in Glossa (ordin.) quod in oclava beatitudinis, quæ ad martyres pertinet (scilicet Beati qui persecutionem patiuntur) omnes alie perficiuntur. Et propter hoc etiam Ecclesia in connumeracione Sanctorum martyres doctoribus, & virginibus præordinat. Sed quantum ad aliquid nihil prohibet alias aureolas excellentiores esse.

ARTICULUS XIII. 422

Utrum unus alio aureolam excellentius habeat.

Ad terdecimum sic proceditur. Videtur quod unus aureolam virginitatis, vel martyrii, vel doctoris excellentius alio non habeat. Quia ea que sunt in termino, non intenduntur, neque remittuntur. Aureola autem debetur operibus quæ sunt in termino perfectionis. Ergo aureola non intenditur, nec remittitur.

Præterea. Virginitas non suscipit magis, & minus; cum importet privationem quamdam, privationes autem non intenduntur, nec remittuntur. Ergo nec præmium virginitatis, scilicet aureola virginum, intenditur, & remittitur.

Sed contra. Aureola superponitur aureæ. Sed aurea est intensior in uno quam in alio. Ergo & aureola.

Respondet dicendum, quod cum meritum sit quodammodo præmii causa, oportet diversificari præmium, secundum quod merita diversificantur: aliquid enim intenditur, & remittitur. S. Th. Op. Tom. VI.

per intensiorem, & remissionem sue causa. Meritum autem aureolæ potest esse unus, & minus. Unde & aureola potest esse maior, & minor. Sciendum tamen, quod meritum aureolæ potest intendi dupliciter: uno modo ex parte radicis; alio modo ex parte operis. Contingit enim esse aliquos duos, quorum unus ex minori caritate majus tormentum martyrii sustinet, vel magis prædicationi instat, aut etiam magis à delectabilibus carnis elongat se. Intentioni ergo meriti quæ attenditur penes radicem, non respondet intensio aureolæ, sed intensio actus; intentioni vero meriti quæ est ex genere actus, respondet intensio aureolæ. Unde potest esse quod aliquis qui minus in martyrio meretur, quantum ad essentialia præmium, habeat pro martyrio majorem aureolam.

Ad primum ergo dicendum, quod merita quibus debetur aureola, non attingunt ad terminum perfectionis simpliciter, sed secundum speciem, sicut ignis est specie subtilissimum corporum. Unde nihil prohibet unam aureolam alia esse excellentiorem, sicut unus ignis est alio subtilior.

Ad secundum dicendum, quod una virginitas potest esse major alia propter majorem recessum à virginitate contrario; ut dicatur in illa esse major virginitas, quæ magis occasiones corruptionis vitat: sic enim privationes intendi possunt, ut cum dicitur homo magis cæcus, quia magis elongatur à visu.

QUÆSTIO XCVII.

De pena damnatorum, in septem articulos divisæ.

Consequenter considerandum est de penitentibus ad damnatos post iudicium: & primo de pena damnatorum, & igne; quorum corpora cruciabantur; secundo de his quæ pertinent ad eorum affectum, & intellectum; tertio de iustitia, & misericordia Dei respectu damnatorum.

Circa primum quaeruntur septem. Primo, utrum damnati in inferno sola pena ignis affligantur.

Secundo, utrum vermis eorum, quo affliguntur, sit corporalis.

Tertio, utrum fletus in eis existens sit corporalis.

Quarto, utrum tenebræ eorum sint corporales.

Quinto, utrum ignis quo affliguntur, sit corporalis.

Sexto, utrum sit eisdem speciei cum igne nostro.

Septimo, utrum ignis ille sit sub terra.